

# Converses a la **narcodictadura** asiàtica

La mà de ferro amb què els militars governen Birmània sembla que es comença a obrir. Unes converses amb l'oposició poden fer virar un estat marcat per la repressió, la lluita contra les guerrilles independentistes i la implicació en tot el cicle de la droga.



Aung San Suu Kyi, premi Nobel de la pau el 1991, ha iniciat converses amb l'ala "tova" dels militars, el general Khin Nyunt, cap dels serveis d'intel·ligència militar (MIS).

**B**irmània, anomenada oficialment Myanmar per la dictadura des de 1989, no és notícia. La calma, però, només és aparent, ja que les desigualtats i la tensió interna és una de les més altes del planeta. L'excepció a aquest buit informatiu ha estat l'aparició "exòtica" de dos nens karen que suposadament eren líders d'un grup guerriller. Aquesta notícia, però, n'ha tapat una de més important, i és que per primer cop en molt temps alguns militars han obert converses secretes amb la líder de l'oposició democràtica i premi Nobel de la pau 1991, Aung San Suu Kyi. Damunt la

taula hi hauria d'haver la democratització del país, el reconeixement dels drets del poble no birmans, la fi dels treballs forçats, la fi de la implicació del govern en el negoci de les drogues, i també la millora de les condicions de vida d'un dels països més pobres del planeta, on un de cada dos habitants pateix malnutrició. Però en el nou diàleg encara són lluny de parlar de tots aquests temes. El pes dels militars és molt fort i es remunta a abans de la descolonització.

**Anglesos i japonesos primer...**  
Els diversos regnes de l'actual Birmà-



A. BOSCH

Als carrers de Rangun, oficialment Yangun, es respira normalitat. És la calma tensa marcada per l'històric repressiu de l'exèrcit, l'anomenat Tatmadaw.

nia van passar a ser tots una província de l'Índia britànica l'any 1887. L'heroi de la independència, Aung San, pare d'Aung San Suu Kyi, primer es va aliar amb els japonesos imperialistes per fer-ne fora els britànics. Però en adonar-se que del foc havia passat a les brases i que aquestes tenien els dies comptats a nivell internacional, va tornar a buscar l'ajut dels britànics per fer-ne fora les urpes orientals de Hitler. Aquest cop, però, els britànics es comprometeren a no quedar-s'hi, i a més van acordar amb Aung San una constitució de caire federalista asimètric, que establia el dret a autodeterminar-se i formar nous estats a diverses nacions no birmanes.

Però Aung San no va arribar a veure aplicada la Constitució, ja que poc abans de la independència fou assassinat per l'ultradreta U Saw. Així i tot, Birmània es declarà independent el 4 de gener de 1948 sota el lideratge d'U Nu. Però la manca d'aplicació dels acords de la Constitució féu que a bona part del país es mantinguessin les lluites guerrilleres independentistes. Tam-

bé estaven alçats en armes el Partit Comunista Birmà i els xinesos del Kuomintang (ajudats per la CIA), que fugien del maoisme però amb ganes de revenja. El 1962 el general Ne Win, ex-funcionari de correus, va fer un cop d'estat i imposà la "via birmana al socialisme". Es tractava d'un socialisme d'autor, que mesclava budisme, marxisme, xenofòbia, ultranacionalisme i, sobretot, megalomania. La primera aplicació d'aquest socialisme va ser l'autarquia, cosa que va empobrir enormement el país. Usà la repressió contra tota dissidència, i contra les

guerrilles aplicà una política de terra cremada que va provocar grans desplaçaments de població per canviar la composició ètnica de diversos territoris. Els únics que van viure còmodament el socialisme birmà de Ne Win van ser els militars, els contrabandistes i els barons de la droga. Davant la repressió de la Junta Militar liderada per Ne Win, la majoria de grups guerrillers van formar diverses aliances, i entre mitjan anys 70 i final dels 80 van tenir el seu moment de màxim apogeu. Grups com els karen o els xan controlaven parts importants del territori birmà, on funcionaven quasi com a estats independents. És aleshores que Ne Win començà a usar ciutadans civils com a portadors de material bèl·lic, "detectors" de mines antipersona, i escuts humans per a rebre els primers trets de les guerrilles. Tàctica que l'exèrcit encara manté avui.

Ne Win, però, tenia molta més capacitat d'indignar el país. L'any 1987 va anul·lar els bitllets de 75, 35 i 25 kyats, sense possibilitar que es canviessin al

banc, cosa que generà la ruïna en moltes famílies. I un any després van començar les manifestacions populars. Però com més força demostrava el poble, més repressió aplicava el govern, i així es calcula que entre agost i setembre del 1988 van morir 10.000 persones als carrers i presons de Birmània. És en aquest moment que apareix Aung San Suu Kyi i els seus mètodes no-violents.

**... i xinesos i indis després.** Però la Xina feu girar la truita. Si fins aquell moment la República Popular havia donat suport a algunes guerrilles, canvià d'aliat i passà a buscar l'acord amb els militars birmans. Per la Xina significava una interessantíssima sortida a l'oceà Índic per entrar en competència directa amb l'etern rival indi, i per a Birmània allò trencava l'aïllament. L'alenada d'armes i inversions xineses enfortí els militars, que van començar a establir l'alto-el-foc amb diversos grups guerrillers, en molts casos a canvi de privilegis econòmics per als seus líders.

La Junta militar, ja sense Ne Win al capdavant, convocà eleccions el 1990. La campanya va estar totalment controlada pels militars, però tot i això, la Lliga Nacional per la Democràcia (LND), el partit de Suu Kyi, va guanyar còmodament amb un 82% dels sufragis. La reacció immediata de la Junta va ser anul·lar els comicis i iniciar una campanya de desprestigi de la LND. Arrest domiciliari de Suu Kyi, pressió sobre els militants de l'LND perquè es donessin de baixa del partit, ús dels mitjans de comunicació per calumniar l'oposició, etc., van ser alguns dels mitjans usats pels militars per poder dir al cap d'un temps que el suport que havia obtingut LND el 1990 ja no corresponia a la realitat.

Amb l'oposició controlada pel règim, la Junta Militar, liderada pel general Than Swe, continuà la seva política de pacte —o aniquilació— amb les guerrilles, que de vegades es transformà en aniquilació després del pacte. Els militars també reeixiren a pactar amb el rei de la droga, Khun Sa, que, amb l'excusa del nacionalisme xan, havia fet un imperi amb l'heroïna, fins a ser-ne el

**Fitxa Birmània**  
**Denominació oficial:** Unió de Myanmar.  
**Cap d'estat i govern:** General Than Shwe.  
**Superfície:** 676.552 km<sup>2</sup>.  
**Població:** 46 milions.  
**Moneda:** Kyat.  
**Organització:** Federació de 7 estats i 7 divisions.  
**Composició ètnica:** 68% birmans (concentrats al centre), 9% xans, 7% karens, 4% rohingya-arakanesos, 4% mon, 3% katxins, 3% xins, 2% altres.  
**Religió:** 85% budistes (theravada), 10% cristians, 4% musulmans, 1% animistes.  
**Forces armades:** 571.000.  
**Victimes dels conflictes dels darrers 50 anys:** mig milió de persones.  
**Principals grups independentistes**  
**Arakan** Població: 3 milions. Religió: budistes theravada. Llengua: birmà arcaic.  
**Xin** Població: entre 1,5 i 2 milions. Religió: politeistes i cristians. Llengua: xin.  
**Karen** Població: 4 milions d'habitants (agrupen uns 15 o 20 subgrups ètnics). Llengua: karen. Religió: politeisme, budisme i cristianisme.  
**Katxin** Població: 500.000. Llengua: katxin. Religió: culte tradicional i cristianisme.  
**Rohingya-arakanesos** Població: 1 milió. Llengua: rohingya. Religió: musulmana.  
**Mon** Població: 4 milions, però només 1 milió viu a l'actual "estat" Mon. Llengua: mon. Religió: budisme theravada.  
**Xan** Població: Entre 3,5 i 4 milions. Llengua: shan. Religió: budisme theravada.

**Cronologia**  
**S. X** Les tribus tibetano-birmanes arriben a l'actual Birmània Myanmar, habitada aleshores per diversos pobles com els karen, mon o katxin, i hi acaben imposant la seva monarquia.  
**1757** El regne birmà conquereix i incorpora el regne mon.  
**1785** El regne birmà s'annexiona els territoris dels arakanos.  
**1885** Després de diverses guerres, Birmània passa a ser definitivament part de l'Imperi Britànic com a província de l'Índia.  
**1887** L'exèrcit colonial britànic incorpora l'estat Xan al seu protectorat birmà.  
**1941** L'exèrcit japonès i l'Exèrcit de la Independència Birmana (BIA), en fan fora els anglesos.  
**1945** Aung San, líder del BIA, promou l'aixecament contra el nou govern colonial, en nom de la Lliga Antifeixista d'Alliberament Popular (AFPFL). L'exèrcit britànic presta suport a la insurrecció.  
**1947** Conferència de Pangong, on s'estableix una nova constitució federal que fins i tot preveu que diversos pobles no birmans tinguin dret a crear estats independents.  
**4 de gener de 1948** Independència de l'imperi britànic, però Aung San és assassinat sis mesos abans.  
**1949** Els karen, els karenni, els mon, els pao i els arakanesos es llancen a la lluita armada, que feia tres mesos ja practicava el Partit Comunista Birmà. També entren al país amb armes grups de xinesos del Kuomintang (ajudats per la CIA).  
**1962** Cop d'estat del general Ne Win, que imposa la "Via birmana al socialisme". Molts joves estudiants s'uneixen als grups guerrillers.

Ne Win aplica una política de repressió de la dissidència, de terra cremada contra les guerrilles i d'aïllacionisme del país.  
**1976** Les guerrilles d'alliberament nacional s'uneixen en el Front Democràtic Nacional, amb una proposta federal per al país.  
**1984** El govern comença a guanyar terreny a les guerrilles.  
**1987** Ne Win anul·la el valor dels bitllets de 75, 35 i 25 kyats (sense possibilitat de canviar-los al banc), això genera un gran malestar entre la població i un any després comencen les manifestacions populars a favor de la democràcia i la llibertat, i que són durament reprimides.  
**1989** La Junta militar declara que el país passa a denominar-se Unió de Myanmar, en comptes de Birmània, i la capital Yangon, en comptes de Rangon. El canvi es justifica dient que Myanmar encloïa altres pobles del país a més dels birmans. Es convoquen eleccions. Diverses guerrilles desmobilitzades reclamen un diàleg tripartit entre la Junta, la Lliga de Aung San Suu Kyi i els grups ètnics.  
**1990** Es fan eleccions i guanya la Lliga Nacional per la Democràcia (LND) en un 82% dels vots. Però la Junta militar no accepta el resultat i inicia una campanya de desprestigi de LND. Continua la repressió en tots els fronts.  
**1991** Aung San Suu Kyi rep el premi Nobel de la Pau en absència.  
**1997** Birmània entra a l'ASEAN, i l'activitat guerrillera és mínima.  
**Gener 2001** S'inicien contactes secrets entre Aung San Suu Kyi i una branca dels militars.

FONTS: CIA, "Monjes Rebeldes" Ed. Michalon, "Diccionario de los pueblos" Ed. Larousse, Campaña per la llibertat dels Pobles de Birmània

major traficant del famós Triangle d'Or. De fet, fou Khun Sa qui transformà el negoci artesanal que hi havia a la zona en la producció industrial que és avui, i que és la punta de llança de la projecció de Birmània en el primer lloc del top ten de països productors d'heroïna. Certificat per l'ONU. Val a dir que en aquesta "industrialització" també hi intervingueren els últims xinesos del Kuomintang.

El 1996 la Junta va pactar la jubilació d'or de Khun Sa per recuperar el control sobre el seu territori i sobre les plantacions d'opi, a canvi que l'anomenat "príncep de la prosperitat" es mantingués a Rangon en negocis d'aparència lícita, com per exemple el control sobre els casinos situats a la frontera amb Tailàndia. Uns establiments pràcticament buits, però on s'hi juguen molts diners. La paradoxa s'explica perquè la seva principal funció és el blanqueig dels diners de la droga.

La lluita i els actes contra les guerrilles han continuat fins ara, en què ja només hi ha actius els karen, xan i ka-

renni, que mantenen una activitat militar mínima.

El cop de gràcia per trencar la pressió internacional va arribar el 1997, quan, de la mà de Tailàndia, Birmània va aconseguir ingressar a l'ASEAN (Associació de Nacions del Sud-Est Asiàtic). La intenció de Tailàndia era allunyar el país de la influència xinesa i consolidar els seus acords comercials, sobretot l'accés al gas birmà.

De fet l'ONU i la UE mantenen un règim de sancions contra el règim birmà, que impedeixen que els arribin els ajuts econòmics del Banc Mundial i altres institucions, però això no ha aturat les petrolieres, Total-Fina (francesa) o Unocal (EUA), d'arribar a acords amb els militars. El passat mes d'agost Unocal va ser denunciada als EUA per haver construït un gasoducte a Birmània, tot i saber que a tal fi s'havia desplaçat pobles sencers, així com que s'havien usat camperols (sobretot de les ètnies karen i mon) per a l'anomenat "treball voluntari", que no és altra cosa que esclavatge pur i dur, i que suposa tortura

i assassinat per als qui s'hi neguen. Una altra empresa que també va fer treballs esporàdics per a aquest gasoducte és Halliburton, de la qual l'actual vicepresident dels EUA, Dick Cheney, en va ser un alt càrrec.

**Duel de titans.** Les actuals converses entre militars i LND arriben en un moment de duel entre generals per veure qui succeeix a l'actual cap d'estat, Than Shwe, que ja ha anunciat la seva intenció de retirar-se. A punt per rellevar-lo hi ha el general Maung Aye, cap de l'exèrcit, i el general Khin Nyunt, cap dels serveis d'intel·ligència militar (MIS). Aye és considerat un "dur", partidari d'eliminar les guerrilles per la via militar. Així, més d'una vegada ha trencat els alto-el-foc que el MIS havia pactat. A Aye se'l vincula amb el negoci de la droga, i l'any passat ja va entrevistar-se amb el major grup narcoguerriller, per assegurar-los que és a ell a qui hauran de donar comptes. Aye també és partidari d'enfortir els lligams amb l'Índia. Per contra, Nyunt és favo-



## XVI Premis Literaris CIUTAT D'ELX

### Bases Generals

1. Les obres aspirants a aquests premis hauran de ser escrites en català-valencià-balear.
2. Als originals haurà de figurar el nom. L'adreça i el telèfon de l'autor acompanyats d'una declaració formal en què es faça constar que l'obra no ha estat premiada en cap altre certamen.
3. Aquests premis són indivisibles i podran ser declarats deserts si el jurat considera que no reuneixen les característiques o la qualitat suficient per ser adjudicats.
4. Les obres aspirants a aquests premis hauran de ser presentades a l'Institut Municipal de Cultura de l'Ajuntament d'Elx, carrer dels Sants Metges, 3 (Edifici Gran Teatre), 03203 Elx, Telèfon 966.61.13.50, Fax 966.61.09.92, fins el dia 30 de juny de 2001.
5. L'organització, una vegada tancat el termini de recepció de les obres, farà públic el nombre i la composició dels diferents jurats, els quals hauran de deliberar sobre totes les obres presentades.  
La votació final tindrà lloc el dia 28 de setembre de 2001.
6. Els originals presentats i no premiats podran ser retirats pels autors o persones autoritzades per aquests en el termini de dos mesos a partir del lliurament oficial dels premis.  
Una vegada transcorregut aquest termini les obres passaran a l'Arxiu Municipal d'Elx. L'organització no es responsabilitza de les pèrdues originades pel transport.

### Premi de Narrativa <<Antoni Bru>>

1. Hi podran concórrer tots els escriptors que ho desitgen, amb obres inèdites de narrativa: contes, novel·les, memòries, etc.
2. Els originals, mecanografiats a doble espai i per una sola cara, hauran de ser presentats per quintuplicat, i tindran una extensió de 150 a 200 fulls holandesos.
3. Aquest premi està dotat amb 1.000.000 de pessetes, quantitat que correspon als drets d'autor dels primers 2.000 exemplars que l'editor podrà realitzar en una o en diverses edicions.
4. L'import del premi es farà efectiu a l'autor el 9 d'octubre de 2001.

### Premi de Poesia <<Festa d'Elx>>

1. Hi podran concórrer tots els escriptors que ho desitgen, amb obres inèdites de poesia, admetent-se la prosa poètica.
2. Els originals, mecanografiats a doble espai i per una sola cara, hauran de ser presentats per quintuplicat, i tindran una extensió mínima de 50 pàgines i màxima de 100.
3. Aquest premi està dotat amb 250.000 de pessetes, quantitat que correspon als drets d'autor dels primers 2.000 exemplars que l'editor podrà realitzar en una o en diverses edicions.  
L'obra guanyadora serà publicada per l'editorial Tres i Quatre, després de formalitzar el corresponent contracte.
4. L'import del premi es farà efectiu a l'autor el 9 d'octubre de 2001.



nable a estrènyer més els lligams amb la Xina. Vol passar per ser el militar "tou", favorable a establir pactes amb les guerrilles i a obrir el país a les inversions internacionals. Això li aniria molt bé, ja que ell controla el sector del turisme i la construcció (que també creix a base de "treball voluntari"). Però Nyunt no té la benedicció de Than Swe, que li ha suggerit que es retiri amb ell. Potser per aquesta manca d'atots, i la pressió internacional, Nyunt ha pres la iniciativa i ha encapçalat la delegació del règim que negocia amb Suu Kyi.

Carles Casals, portaveu la Campanya per la llibertat dels pobles de Birmània, assegura que les converses els han sorprès, "però que es coneguin aquestes converses ja és positiu, vol dir que s'avança"; però Casals també recorda que la prudència és la millor defensa per evitar els "gerros d'aigua freda". També és d'aquesta opinió el representant a Europa de la Unió Nacional Karen (KNU), Sarkis Istanbulyan, que és d'un "optimisme molt cautelós".

Per primer cop, però, aquestes converses vénen acompanyades de signes importants per part dels militars. La premsa addicta al règim, és a dir, tota, ha deixat de calumniar Suu Kyi, i han estat alliberats diversos membres de la LND. Els grups independentistes, però, recorden que el diàleg també els hauria d'incloure a ells, com diu el coronel Yawd Serk, líder de l'Exèrcit de l'Estat Xan (SSA), "tots [els grups guerrillers] defensem la lluita per la democràcia de Suu Kyi, però el nostre objectiu continua essent la sobirania, i no només reformes polítiques".

La negociació, doncs, es presenta dura i no és descartable que oposició birmana i guerrilles hagin de transigir en alguna mesura amb la impunitat dels militars si volen fer avançar la situació. Birmània, un país marcat per les desigualtats, amb estadístiques terribles, com un 1% de la població que és addicta a l'heroïna, comença, malgrat tot, a veure un efecte visual que sembla de llum al final del túnel. Caldrà veure si el que s'intueix acaba essent realitat.

Oriol Cortacans